

Konsentrasjon av FoU i næringslivet

Ti foretak sto for 20 prosent av næringslivets FoU

De ti foretakene med høyest FoU-utgifter utførte FoU for 7,1 milliarder kroner i 2019. Dette utgjorde 20 prosent av de totale FoU-utgiftene i næringslivet (foretak med minst 10 sysselsatte).

De 50 største FoU-foretakene sto for 39 prosent av FoU-utgiftene, og de 100 største sto for 49 prosent av næringslivets FoU-utgifter. Det innebærer at den andre halvparten av næringslivets FoU-utgifter var spredt på om lag 2 900 foretak. Selv om mange av disse utfører lite FoU, utførte de til sammen FoU for 17,9 milliarder kroner.

De største FoU-foretakene er spredt på mange næringer

De 100 største FoU-foretakene var spredt på 28 ulike næringer (2-siffer nivå^[1]) i 2019. FoU-statistikken dekker til sammen 57 næringer, det vil si at nesten halvparten av næringene hadde foretak blant topp 100. Foretakene som bidro mest til næringslivets FoU, var altså ikke konsentrert rundt noen få næringer, men var spredt over flere ulike næringer. Når vi snevrer inn til de 50 største FoU-foretakene, var 21 næringer representert. Selv topp ti av FoU-foretakene var spredt på 7 ulike næringer. Dette indikerer en stor spredning i hva slags FoU de største FoU-aktørene utfører.

FoU er mer spredt i tjenestenæringene enn i industrien

Det er flere foretak i tjenestenæringene med FoU enn i industrien, og FoU-utgiftene er også mer spredt i tjenestenæringene.

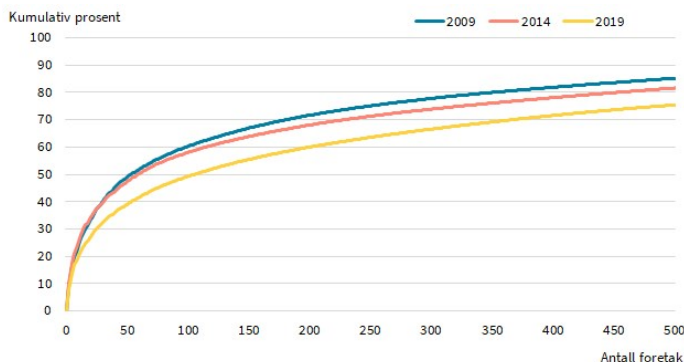
Konsentrasjonsgraden i industri og tjenestenæringer er relativt lik for topp ti av FoU-foretakene, men forskjellen blir tydeligere for topp 50. I industrien sto de 50 største FoU-foretakene for 59 prosent av FoU-utgiftene i 2019, og i tjenestenæringene sto de 50 største FoU-foretakene for 45 prosent.

Siden det er flere foretak i tjenestenæringene enn i industrien, er det også greit å sammenligne prosent av foretak. De 5 prosentene FoU-foretak med høyest FoU-utgifter utgjorde en større andel av FoU-utgiftene i industrien enn i tjenestenæringene, noe som altså indikerer mer spredning i tjenestenæringene.

Mer spredt FoU over tid

I store deler av perioden 2009–2019 var det vekst i næringslivets FoU, og stadig flere foretak rapporterer FoU. I samme periode har graden av konsentrasjon blitt noe redusert, FoU-aktiviteten har blitt mer spredt. Det er blitt flere foretak som bidrar mye til næringslivets FoU-innsats.

Figur 1a Konsentrasjon av utgifter til egenutført FoU i næringslivet, andel for de 500 største foretakene. 2009, 2014 og 2019.

¹Foretak med minst 10 sysselsatte.

Kilde: SSB, FoU-statistikk

Figur 1.a viser den relative kumulative frekvensen av de 500 foretakene med høyest FoU-utgifter i 2009, 2014 og 2019.

De aller største FoU-foretakene var omtrent like viktige bidragsytere i både 2009 og 2019. Topp ti av FoU-foretak sto for 24 prosent i 2009 og 20 prosent i 2019. Den økte spredningen blir imidlertid tydeligere når vi inkluderer flere foretak. Topp 50 av FoU-foretakene bidro med 49 prosent i 2009 og 39 prosent i 2019. Figuren viser at mesteparten av spredningen skjedde mellom 2014 og 2019.

Har de samme foretakene mest FoU i 2009 og 2019?

Det har altså skjedd en viss spredning i næringslivets FoU-innsats, men hvordan har utviklingen vært for foretakene som har mest FoU? Er foretakene med mest FoU i 2009 fortsatt blant de største FoU-foretakene i 2019? Det kan være interessant å undersøke hvor stabil sammensetningen av topp 100 er over tid. Det er noen indikasjoner på at det har foregått en del utskiftinger, men det er svært utfordrende å gi et tydelig svar på dette.

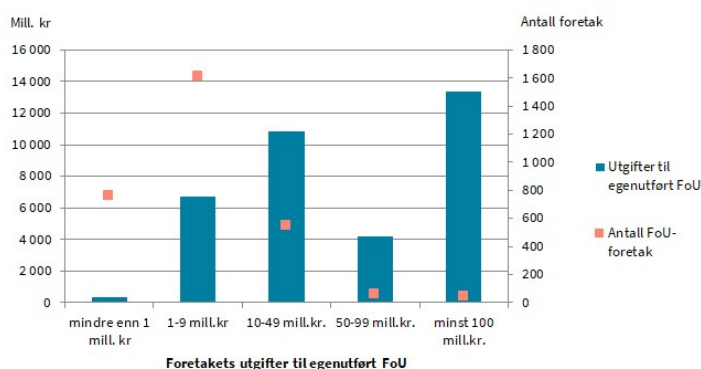
Næringslivet er dynamisk, og over tid skjer det en rekke fusjoner, fisjoner og andre organisatoriske endringer som gjør at foretakene endrer karakter over tid. Selv et foretak som har beholdt sitt navn og organisasjonsnummer, kan ha endret seg mye over tid.

En sammenligning av de 100 største FoU-foretakene i 2009 og 2019 indikerer at flere av foretakene er skiftet ut, men det kan ikke tallfestes. Siden det er svært krevende å følge enkeltforetak over tid, er det umulig å vite hvor mange av utskiftingene som skyldes økt eller redusert FoU-innsats, og hvor mange av utskiftingene som skyldes organisatoriske endringer. Flere foretak har falt ut av topp 100 fordi de har hatt betydelig nedgang i FoU-innsatsen, mens andre foretak kan ha kommet til fordi de har økt sin FoU-innsats. Det er imidlertid ikke mulig å avgrense hvor mye av dette som skyldes fusjoner, fisjoner og lignende.

Mange foretak med litt FoU

De aller fleste FoU-foretakene utfører relativt lite FoU, og noen få foretak har svært mye FoU. Figur 1b illustrerer dette ved å dele foretakene og FoU-utgiftene inn etter hvor høye FoU-utgifter foretakene har.

Figur 1b. Utgifter til egenutført FoU og antall foretak med FoU etter foretakenes FoU-utgifter. 2019.

¹ Foretak med minst 10 sysselsatte.

Kilde: SSB, FoU-statistikk

Over halvparten av FoU-foretakene utførte FoU for 1–9 milliarder kroner i 2019, og dette utgjorde en femtedel av næringslivets FoU-utgifter (foretak med minst 10 sysselsatte). Figuren viser at det også var mange foretak som rapporterte mindre enn 1 million kroner i FoU-utgifter.

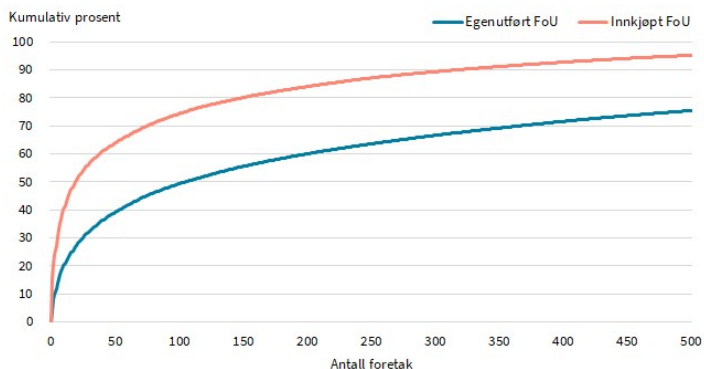
Det er få foretak med høye FoU-utgifter, men de bidro til gjengjeld svært mye til FoU-utgiftene. Det var 45 foretak som utførte FoU for minst 100 millioner kroner i 2019, og det utgjorde til sammen 13,3 milliarder kroner.

Innkjøpt FoU er mer konsentrert enn egenutført FoU

Næringslivets utgifter til kjøp av FoU-tjenester er mer konsentrert enn utgiftene til egenutført FoU, se figur 1c. De ti foretakene med høyest utgifter til innkjøpt FoU sto for 40 prosent av samlet innkjøpt FoU i 2019, mens for egenutført FoU var andelen 20 prosent. Konsentrasjon kan måles ved å se på den kumulative, relative frekvensen til foretakene sortert etter FoU-utgifter. I figur 1c er de 500 foretakene med de høyeste FoU-utgiftene sortert synkende bortover de vannrette aksene etter utgiftene til egenutført FoU og innkjøpt FoU. Når alle foretakene er summert, vil de stå for 100 prosent av utgiftene. Det er ikke nødvendigvis de samme foretakene som er størst for egenutført FoU og innkjøp

FoU.

Figur 1c Konsentrasjon av utgifter til egenutført og innkjøpt FoU i næringslivet samlet, andel for de 500 største foretakene. 2019.

¹ Foretak med minst 10 sysselsatte.

Kilde: SSB, FoU-statistikk

Det er langt flere foretak som utfører FoU enn foretak som kjøper FoU-tjenester. I FoU-populasjonen var det anslagsvis 3 000 foretak som utførte FoU og 1 200 foretak som kjøpte FoU i 2019. Innkjøpt FoU er også mer konsentrert når vi på andel foretak. 1 prosent av foretakene med egenutført FoU sto for 32 prosent av de totale utgiftene, dette utgjorde 12 foretak. 1 prosent av foretakene med innkjøpt FoU sto for 40 prosent av utgiftene, dette gjaldt 12 foretak.

[1] Næringskodene i Standard næringsgruppering (SN2007) består av fem sifre. 2-siffer nivå består av de to første sifrene i næringskoden.

Publisert 12. mai 2021

Last ned | Del

Meldinger ved utskriftstidspunkt 6. april 2025, kl. 21.02 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.